با ایران توشه
یک قدم جلوتر
باش!

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

ایران توشه، مرجع دانلود فایل های کمک آموزشی دانش آموزان و کنکوری ها

همه چیز
برای موفقیت
تو!

- دانلود رایگان آزمون های آزمایشی قلمچی، خیلی سبز، گاج و ...
- دانلود رایگان گام به گام تمامی دروس
- دانلود رایگان نمونه سوالات امتحانی (نوبت اول و دوم) و امتحانات نهایی
- دانلود رایگان جزوه های کمک آموزشی و شب امتحانی

کافیست هر فایلی که نیاز دارید را در گوگل به این صورت جستجو کنید:

فایل مورد نیاز + ایران توشه

مثال:

دانلود گام به گام دوازدهم تجربی ایران توشه

irantooshe.ir

t.me/irantooshe

گام به گام فارسی (کتاب تکمیلی) پایه‌ی هفتم
فصل اول

عنوان فصل: ستایش، زنگ آفرینش و چشمه‌ی معرفت

از صفحه‌ی ۱ تا صفحه‌ی ۱۹ کتاب

در این فایل پاسخ فعالیت‌ها، کارهای کلاسی، تمرین‌ها و پرسش‌های فصل ستایش، زنگ آفرینش و چشمه‌ی معرفت آمده است.

مباحث فصل: ستایش (یاد تو)، درس اول (زنگ آفرینش)، حکایت (اندرز پدر)، املای فارسی (داستان سیاوش ۱)، درس دوم (چشمه‌ی معرفت)، روان‌خوانی (کژال)

تهیه‌شده در ایران‌توشه، توشه‌ای برای موفقیت

irantooshe.ir

فهرست پرسش‌ها

۱ صفحه ۳ · جست‌وجو در متن — جست‌وجوی بیت‌های درسی در نسخه‌ی خطی ۵

۲ صفحه ۳ · نوشتاری — پنج بیت دیگر از نسخه‌ی خطی و رسم‌الخط ۵

۳ صفحه ۳ · نوشتاری — آغاز یک اثر کهن ۶

۴ صفحه ۳ · نوشتاری — نام مقدمه‌ی کتاب‌های کهن ۶

۵ صفحه ۳ · نوشتاری — سده‌ی نسخه‌ی خطی ۶

۶ صفحه ۳ · نوشتاری — منظومه ۶

۷ صفحه ۵ · جست‌وجو در متن — ردیف در «زنگ آفرینش» ۷

۸ صفحه ۶ · جست‌وجو در متن — مترادف «قل خورد» ۷

۹ صفحه ۶ · جست‌وجو در متن — جای اذان‌گو بالای مناره ۷

۱۰ صفحه ۶ · نوشتاری — کام ۸

۱۱ صفحه ۶ · نوشتاری — زنجره و زنگ تفریح ۸

۱۲ صفحه ۶ · نوشتاری — شخصیت‌بخشی در زندگی روزمره ۸

۱۳ صفحه ۶ · نوشتاری — ویژگی جانوران در حکایت‌ها ۸

۱۴ صفحه ۷ · نوشتاری — پیوند آواها و معناها ۹

ایران نوشه
توشه‌ای برای موفقیت

۱۵ صفحه ۷ · نوشتاری — آواهای طبیعی در واژه‌ها ۱۰

۱۶ صفحه ۷ · ژرف‌اندیشی — تکرار در واژه‌های آوایی ۱۱

۱۷ صفحه ۷ · ژرف‌اندیشی — ویژگی معلم در بند پایانی ۱۱

۱۸ صفحه ۸ · نوشتاری — مترادف شب‌خیز ۱۱

۱۹ صفحه ۸ · نوشتاری — معنای «که» ۱۱

۲۰ صفحه ۱۲ · ژرف‌اندیشی — روش سیاوش در آزمون املا ۱۲

۲۱ صفحه ۱۵ · ژرف‌اندیشی — آهنگ جمله‌ی «علی رفت» ۱۲

۲۲ صفحه ۱۶ · جست‌وجو در متن — یافتن چهار واژه در متن درس ۱۲

۲۳ صفحه ۱۶ · جست‌وجو در متن — تشبیه فشرده ۱۳

۲۴ صفحه ۱۶ · جست‌وجو در متن — تشخیص در ترکیب‌ها ۱۳

۲۵ صفحه ۱۶ · ژرف‌اندیشی — تشبیه‌های شعر «دوستی» ۱۳

۲۶ صفحه ۱۷ · نوشتاری — گونه‌ی جمله و نشانه‌ی سجاوندی ۱۴

۲۷ صفحه ۱۸ · نوشتاری — واژه‌های نمایانگر گونه‌ی جمله ۱۶

۲۸ صفحه ۱۸ · نوشتاری — «چه» و «چقدر» در جمله‌ی پرسشی و عاطفی ۱۶

۲۹ صفحه ۱۸ · نوشتاری — عاطفه‌ی جمله‌های عاطفی ۱۷

۳۰ صفحه ۱۸ · نوشتاری — پرسش انکاری ۱۷

ایران توشه
توشه‌ای برای موفقیت

۱ صفحه ۳ جست‌وجو در متن

ـ بیت‌های کتاب درسی را در نسخه‌ی خطی جست‌وجو کنید و دور آنها خط بکشید.

بیت‌های کتاب درسی («ای نام تو بهترین سرآغاز / بی‌نام تو نامه کی کنم باز؟» و بیت‌های بعدی شعر «یاد تو») را در برگه‌ی نخست نسخه‌ی خطی، از بالای صفحه به پایین دنبال کنید. در نسخه‌های خطی، هر بیت در دو ستون و هر مصراع در یک سمت (راست و چپ) نوشته می‌شود؛ پس هر بیت یک سطر دوقسمتی است. نخستین بیت، یعنی «ای نام تو بهترین سرآغاز...»، در آغاز صفحه (زیر عنوان) قرار دارد و بیت‌های بعدی به ترتیب زیر آن می‌آیند؛ مصراع‌های هم‌قافیه را به همین ترتیب بشناسید و دور آنها خط بکشید.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

۲ صفحه ۳ نوشتاری

1ـ افزون بر بیت‌هایی که دورشان خط کشیده‌اید، پنج بیت دیگر را برگزینید و بنویسید.
آیا در بیت‌هایی که برگزیده‌اید، تفاوتی با رسم‌الخط امروزی به چشم می‌خورد؟

نمونه‌ی پنج بیت از آغاز «لیلی و مجنون» (از میان بیت‌های نسخه):

1. ای یاد تو مونس روانم / جز نام تو نیست بر زبانم
2. ای نام تو بهترین سرآغاز / بی‌نام تو نامه کی کنم باز؟
3. ای کارگشای هر چه هستند / نام تو زبان بند دستند
4. ای هست‌کن اساس هستی / پیوسته‌ی غیب و حکم دستی
5. ای هستی تو ز کس نشانی / بی‌هیچ نشان همه نشانی

تفاوت با رسم‌الخط امروزی: در نسخه‌های کهن معمولاً «پ، چ، ژ، گ» با نقطه‌ی کمتر یا مانند «ب، ج، ز، ک» نوشته می‌شدند؛ «ک» و «گ» با یک «سرکش» نوشته می‌شد، نشانه‌های «ی» (مثل «ای» و «کی») به شکل متفاوت و بدون نقطه می‌آمد، «ذال» پس از حرف بدون پیوند گاهی به صورت «دال» نوشته می‌شد (مانند «بدان» به‌جای «بذان» در بعضی واژه‌ها)، و «ه» و «ها» جدا یا چسبیده نوشته می‌شدند. فاصله‌گذاری و نیم‌فاصله نیز رعایت نمی‌شد.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

این فایل توسط سایت ایران‌توشه تهیه شده است.
irantooshe.ir

۳ صفحه ۳ نوشتاری

2ـ یکی از آثار ادبی کهن را از کتابخانه‌ی مدرسه یا خانه‌تان برگزینید و چند سطر آغازین آن را که دربردارنده‌ی ستایش خداوند باشد، بنویسید.

نمونه (آغاز گلستان سعدی): «منّت خدای را عزّ و جلّ که طاعتش موجب قربت است و به شکر اندرش مزید نعمت. هر نفسی که فرو می‌رود ممدّ حیات است و چون برمی‌آید مفرّح ذات. پس در هر نفسی دو نعمت موجود است و بر هر نعمتی شکری واجب.»

یا آغاز بوستان: «به نام خداوند جان آفرین / حکیم سخن در زبان آفرین».

۴ صفحه ۳ نوشتاری

3ـ آیا می‌دانید مقدمه یا پیش‌گفتار کتاب‌های کهن را چه می‌نامیده‌اند؟

مقدمه‌ی کتاب‌های کهن را «دیباچه» می‌نامیدند (نام‌های دیگر آن: سرآغاز، سرنامه، خطبه و تمهید).

۵ صفحه ۳ نوشتاری

4ـ این نسخه‌ی خطی که تصویر برگه‌ی نخستینش را دیدید، متعلق به چه سده‌ای (قرنی) است؟ از سال درگذشت نظامی تا نگارش این نسخه‌ی خطی حدوداً چند سال فاصله است؟

نسخه در سال ۷۱۸ هجری قمری نوشته شده است و سال ۷۱۸ در سده‌ی هشتم هجری قرار دارد.

نظامی گنجه‌ای حدود سال ۶۰۵ هجری قمری درگذشت (بعضی منابع ۶۱۳ یا ۶۱۴ نوشته‌اند). فاصله: ۷۱۸ − ۶۰۵ = ۱۱۳ سال؛ یعنی حدود یک سده و ده سال (کمی بیش از ۱۱۰ سال).

ایران توشه
توشه‌ای برای موفقیت

۶ صفحه ۳ نوشتاری

5ـ هنگام نام بردن از آثار نظامی گنجه‌ای و عطار نیشابوری اصطلاح «منظومه» را به کار برده‌ایم؛ با راهنمایی دبیرتان بنویسید به چه آثار ادبی منظومه گفته می‌شود.

«منظومه» اثر بلند ادبی است که به شعر (معمولاً در قالب مثنوی) سروده شده و موضوع آن داستانی، حماسی، عرفانی یا اخلاقی است و دارای یک پیوستگی است؛ برخلاف دیوان شعر که از شعرهای جدا و کوتاه تشکیل می‌شود.

نمونه‌ها: «لیلی و مجنون» و «خسرو و شیرین» نظامی، «منطق‌الطیر» عطار، «شاهنامه» فردوسی، «مثنوی معنوی» مولوی و «بوستان» سعدی.

۷ صفحه ۵ جست‌وجو در متن

1ـ گاهی شاعران پس از قافیه، واژه‌هایی یکسان می‌آورند که «ردیف» نام دارد. هرچند آوردن ردیف اختیاری است؛ اما اگر بنا بر آوردن آن باشد، باید پس از همه‌ی واژه‌های هم‌قافیه، ردیف تکرار شود. اکنون در «زنگ آفرینش» بیت‌هایی را بیابید که ردیف دارند.

در این شعر، بندهایی که ردیف دارند و ردیف آنها:

- بند دوم (قافیه‌های «غوغا» و «انشا»): ردیف «بود»
- بندهای چهارم و هشتم (قافیه‌های «آفتاب» و «آب»؛ «رهسپار» و «بهار»): ردیف «شوم»
- بند هفتم (قافیه‌های «رها» و «بچه‌ها» ـ مانند «فارغ از سنگ بچه‌ها باشم ... در دل آسمان رها باشم»): ردیف «باشم»
- بند نهم (قافیه‌های «هم» و «حرم»): ردیف «باشیم»
- بند دهم (قافیه‌های «غوغا» و «تنها»): ردیف «شد»
- بند یازدهم (قافیه‌های «رنگین» و «این»): ردیف «است»

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

۸ صفحه ۶ جست‌وجو در متن

2ـ مترادف واژه‌ی «قل خورد» را در شعر پیدا کنید.

«غلتید» (در بعضی چاپ‌ها «غلطید»)؛ دانه‌ی کوچک بر زمین غلتید و انشایش را خواند.

۹ صفحه ۶ جست‌وجو در متن

3ـ واژه‌ای پیدا کنید که معنای «جایی بالای مناره‌ی مسجد که اذان‌گو بر آن اذان می‌گوید» داشته باشد.

«گلدسته» (در بیت جوجه‌کبوترها: «در گلدسته‌های گنبد حرم...»).

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

ایران توشه

۱۰ صفحه ۶ نوشتاری

1ـ «کام» در مصراع «کاش روزی به کام خود برسید» به چه معناست؟ در جمله‌ی «کامتان را شیرین کنید» چه معنایی دارد؟ چهار واژه بنویسید که «کام» بخشی از ساختمان آنها باشد.

- در مصراع «کاش روزی به کام خود برسید»: «کام» یعنی آرزو، خواسته و مراد.
- در جمله‌ی «کامتان را شیرین کنید»: «کام» یعنی دهان (سقف دهان و حس چشایی)؛ یعنی شیرینی بخورید.
- چهار واژه: کامیاب، کامروا، کامران، ناکام (همچنین کام‌بخش، کامگار).

۱۱ صفحه ۶ نوشتاری

2ـ چرا زنگ تفریح را زنجره به صدا درمی‌آورد؟

چون در این شعر شاعر مدرسه‌ی بزرگ آفرینش را توصیف کرده است که همه‌ی موجودات (شبنم، دانه، غنچه، جوجه‌ها) شاگرد آن هستند. آوای «زنجره» (جیرجیرک) که صدایی تیز، کشیده و مداوم است، شبیه صدای زنگ مدرسه است؛ به همین دلیل زنگ تفریح را زنجره به صدا درمی‌آورد.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

۱۲ صفحه ۶ نوشتاری

3ـ به جز حکایت‌های ادبی و پویانمایی‌های تلویزیونی و سینمایی، آیا در زندگی روزمره و در اطراف خود با کاربردهای دیگری از «شخصیت‌بخشی» روبه‌رو شده‌اید؟

بله؛ نمونه‌ها: عروسک‌ها و شخصیت‌های نمادین تبلیغات (مانند ماسکوت‌ها و نمادهای ورزشی که حیوان یا شیء هستند و حرف می‌زنند)، بازی‌های رایانه‌ای و کتاب‌های کودکان که در آنها ماشین یا حیوانات سخن می‌گویند، و عبارت‌هایی مانند «دیوار موش دارد، موش هم گوش دارد»، «ماشینم لج کرد»، «دلم گواهی می‌دهد» یا «باران آمد و زمین تشنه را سیراب کرد» در گفت‌وگوهای روزمره.

۱۳ صفحه ۶ نوشتاری

4ـ در حکایت‌های مردم‌پسند و قدیمی، بعضی حیوان‌ها به دلیل شخصیت ویژه‌شان شناخته می‌شوند؛ مثلاً شیر، در بیشتر حکایت‌ها شخصیتی نترس و شجاع دارد. در چند واژه، شخصیت ویژه‌ی هر کدام از جانوران پایین را بنویسید. سپس یادداشت‌هایتان را با یکی از هم‌کلاسی‌هایتان مقایسه کنید. آیا هر دو صفت‌هایی یکسان برای این جانوران یادداشت کرده‌اید؟

گرگ: ـ طاووس: ـ خرگوش: ـ خر: ـ روباه: ـ خروس: ـ موش: ـ مورچه: ـ اسب:

جانور	ویژگی در حکایت‌ها
گرگ	درنده، حیله‌گر و ستمکار
طاووس	خودنما، مغرور و زیباروی
خرگوش	ترسو، تیزپا و زودرنج
خر	کم‌هوش، صبور و بارکش
روباه	حیله‌گر، مکار و باهوش
خروس	سحرخیز، مغرور و جنگجو
موش	ترسو، فرز و زیرک
مورچه	کوشا، منظم و پرتلاش
اسب	تیزرو، وفادار و نجیب

مقایسه با هم‌کلاسی: معمولاً بیشتر صفت‌ها یکسان است (مانند حیله‌گری روباه و کوشایی مورچه) و در برخی موارد (مانند خرگوش و خروس) صفت‌ها متفاوت‌اند.

این فایل توسط سایت ایران‌توشه تهیه شده است.
irantooshe.ir

۱۴ صفحه ۷ نوشتاری

5ـ «جوجه‌گنجشک گفت: می‌خواهم / فارغ از سنگ بچه‌ها باشم ـ روی هر شاخه جیک‌جیک کنم / در دل آسمان رها باشم» شاعر در این دو بیت صدای گنجشک (جیک‌جیک) را گنجانده است.

اکنون شما در نمونه‌های پایین با نشانه‌ی پیکان، هر واژه از ستون راست را به عبارتی از ستون چپ پیوند دهید.

قل‌قل ـ غژغژ ـ شپ‌شپ ـ قرچ‌قرچ ـ خر و خر ـ چلپ‌چلپ ـ ملوچ‌ملوچ

واژه	معنا
قل‌قل	صدای جوشیدن آب
ملوچ‌ملوچ	صدای خوردن چیزی
قرچ‌قرچ	صدای ساییدن دندان‌ها به هم
چلپ‌چلپ	صدای راه رفتن در زمینی که آب کمی دارد
غژغژ	صدای کشیدن چیزی بر زمین
شپ‌شپ	صدای تیر انداختن پیاپی با کمان
خر و خر	صدای خنده‌ی شدید

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

۱۵ صفحه ۷ نوشتاری

6ـ در ساختمان برخی از واژه‌های فارسی، می‌توان نشانی از آوا (صدا)های طبیعی را جست‌وجو کرد؛ کدام بخش از واژه‌های پایین چنین ویژگی‌ای دارند؟

جیرجیرک ـ قورباغه ـ آبشار ـ چکیدن ـ ترقه ـ قهقهه

واژه	بخش آوایی
جیرجیرک	جیرجیر (صدای جیرجیرک)
قورباغه	قور (قورقور؛ صدای قورباغه)
آبشار	شار (صدای شُر و شار ریختن آب)
چکیدن	چَک (چکچک؛ صدای قطره)
ترقه	ترق (صدای ترکیدن)
قهقهه	قه‌قه (صدای خنده‌ی بلند)

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۱۶ صفحه ۷ ژرف‌اندیشی

1ـ به نظر شما چرا واژه‌های پرسش ۵ که صداهای طبیعی را بازتاب می‌دهند، دارای دو بخش تکراری هستند؟

چون این صداها در طبیعت معمولاً پشت‌سرهم و پیوسته شنیده می‌شوند (مثلاً جوشیدن آب یا چکیدن قطره‌ها)؛ تکرار دو بخش، استمرار و ادامه‌داری صدا را نشان می‌دهد و واژه را به آن صدا نزدیک‌تر می‌کند.

۱۷ صفحه ۷ ژرف‌اندیشی

2ـ بند پایانی شعر، معلم را برخوردار از چه ویژگی یا ویژگی‌هایی نشان می‌دهد؟

در بند پایانی، معلم مهربان، دلسوز و آرزومند برای شاگردانش است؛ آرزوهای بچه‌ها را زیبا و رنگین می‌داند، آنها را جدی می‌گیرد و با خود زمزمه می‌کند «کاش روزی به کام خود برسید»؛ یعنی از ته دل می‌خواهد همه‌ی شاگردانش به آرزوهایشان برسند.

۱۸ صفحه ۸ نوشتاری

1ـ مترادف امروزی واژه‌ی «شب‌خیز» را بنویسید.

«شب‌زنده‌دار» (کسی که شب‌ها بیدار می‌ماند و عبادت می‌کند).

۱۹ صفحه ۸ نوشتاری

2ـ معنای «که» در عبارت «گویی نخفته‌اند که مرده‌اند» چیست؟

«که» در اینجا به معنای «بلکه» است: گویی نخفته‌اند، بلکه مرده‌اند.

ایران توشه
توشه‌ای برای موفقیت

۲۰ صفحه ۱۲ ژرف‌اندیشی

ـ به نظر شما روشی که سیاوش به پیشنهاد مادر برای بهبود نمره‌اش به کار بست، چه اندازه در آزمون‌های املا کارآمد است؟

این روش بسیار کارآمد است؛ زیرا سیاوش واژه‌های دشوار را جدا کرد، چندین بار خواند و نوشت، به املای درست حرف‌های هم‌آوا (مانند ص/س/ث، ع/ا، ق/غ، ت/ط، ذ/ز/ض/ظ) دقت کرد و آنها را با شعر و تکرار به حافظه سپرد. شب امتحان هم با کمک مادر آزمون گرفت و اشتباه‌هایش را دید. نوشتن و مرور پی‌درپی و یادگیری دقیق املای هر واژه، اساس بهتر شدن در املاست؛ فقط باید در طول هفته و نه در آخرین لحظه انجام شود.

البته مؤثرترین روش آن است که علاوه بر این کارها، دانش‌آموز در طول سال زیاد بخواند و واژه‌های تازه را در جمله به کار ببرد.

۲۱ صفحه ۱۵ ژرف‌اندیشی

ـ اگر صدا هنگام تلفظ جمله‌ی «علی رفت» رو به زیر شدن یا بم شدن تغییر یابد، به ترتیب چه نوع جمله‌ای پدید می‌آید؟ به نظر شما چنانچه این جمله را با آهنگی یکنواخت تلفظ کنیم (یعنی صدا در پایان زیر یا بم نشود) شنونده چه مفهومی از آن درمی‌یابد؟

- اگر صدا در پایان رو به زیر (نازک‌تر) شود: جمله‌ی پرسشی پدید می‌آید («علی رفت؟»).
- اگر صدا رو به بم شود: جمله‌ی خبری پدید می‌آید («علی رفت.»).
- با آهنگ یکنواخت: شنونده نمی‌تواند تشخیص دهد که جمله خبری است یا پرسشی؛ مفهوم جمله مبهم می‌ماند و گوینده بی‌حالت یا بی‌تفاوت به نظر می‌رسد.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۲۲ صفحه ۱۶ جست‌وجو در متن

1ـ بر پایه‌ی ویژگی‌هایی که یاد شده است، در متن درس چهار واژه بیابید.

ـ واژه‌ای که معنایش «صدای آواز خواندن یا حرف زدن آهسته» است:

ـ واژه‌ای با معنای «درخت یا درختچه‌ی نورس که تازه نشانده شده است»:

ـ واژه‌ی فارسی هم‌معنای «مزرعه»:

ـ واژه‌ای هم‌خانواده با «مذاب»:

- صدای آواز خواندن یا حرف زدن آهسته: «زمزمه»

- درخت یا درختچه‌ی نورس که تازه نشانده شده است: «نهال»
- واژه‌ی فارسی هم‌معنای مزرعه: «کِشته» (کشتزار)
- هم‌خانواده با «مذاب»: «ذوب» (ذوب‌شدن)

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

---

۲۳ صفحه ۱۶ جست‌وجو در متن

2ـ گاهی شاعران و نویسندگان تشبیه را به کوتاه‌ترین حالت و در قالب یک ترکیب به کار می‌برند؛ برای نمونه به جای «دانش مانند دریاست»، ترکیب «دریای دانش» را می‌آورند یا به جای «دین در نشان دادن راه، مانند چراغ است»؛ از ترکیب «چراغ دین» بهره می‌گیرند. نمونه‌ای از این‌گونه تشبیه‌های فشرده بیابید.

نمونه‌ها: «چراغ راه»، «دریای بخشش»، «شمع امید»، «آیینه‌ی دل»، «باغ دانش». برای نمونه در «شمع امید»، امید به شمع مانند شده است؛ یعنی امید، مانند شمع، تاریکی را روشن می‌کند.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

---

۲۴ صفحه ۱۶ جست‌وجو در متن

3ـ در ترکیب «دهان زمین»، زمین، انسانی تصور شده است که دهان دارد؛ بنابراین در «دهان زمین» گونه‌ای تشخیص به چشم می‌خورد. دو ترکیب مانند آن پیدا کنید.

نمونه‌ها: «دست روزگار» (روزگار به انسانی مانند شده که دست دارد)، «چشم چشمه» (چشمه دارای چشم است) و «دامن کوه».

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

---

۲۵ صفحه ۱۶ ژرف‌اندیشی

1ـ چند سطر آغاز شعر «دوستی» نوشته‌ی شاعر معاصر، فریدون مشیری را بخوانید و بنویسید که در این شعر چه تشبیه‌هایی به کار رفته است. «دوستی» را به جز گل به چه چیز دیگری می‌توان تشبیه کرد؟

«دل من دیرزمانی‌ست که می‌پندارد / دوستی نیز گلی‌ست، / مثل نیلوفر و ناز. / ساقه‌ی تردّ و ظریفی دارد. / بی‌گمان سنگدل است آن که روا می‌دارد / جان این ساقه‌ی نازک را ـ دانسته ـ بیازارد. / در زمینی که ضمیر من

ایران توشه
توشه‌ای برای موفقیت

و توست / از نخستین دیدار / هر سخن هر رفتار / دانه‌هایی‌ست که می‌افشانیم؛ / برگ و باری‌ست که می‌رویانیم. / آب و خورشید و نسیمش، مهر است...»

- دوستی به گل (مانند نیلوفر و ناز) تشبیه شده که ساقه‌ی تردّ و نازک دارد و باید از آسیب رساندن به آن پرهیز کرد.
- ضمیر (دل) من و تو به زمین (مزرعه) مانند شده است.
- سخن و رفتار به دانه‌هایی که در این زمین می‌افشانیم و نتیجه‌ی آنها به برگ و بار (میوه) تشبیه شده است.
- مهر (محبت) به آب و خورشید و نسیم مانند شده که باعث رشد دوستی می‌شود.

دوستی را می‌توان به درخت، چشمه‌ی زلال، آیینه، شیشه‌ی نازک، پرنده‌ی ظریف یا پل (پیوند میان دو انسان) نیز تشبیه کرد؛ مثلاً: دوستی آیینه‌ای است که با کوچک‌ترین خراش، صافی‌اش را از دست می‌دهد.

۲۶ صفحه ۱۷ **نوشتاری**

2ـ گونه‌ی مفهومی و محتوایی هریک از جمله‌های پایین را بنویسید و نشانه‌ی سجاوندی آن را بگذارید.

سعدی در چه سده‌ای زندگی می‌کرد ـ این شعر را برای هفته‌ی آینده ازبر کنید ـ لعنت به مردم‌آزار ـ حیف که دیر رسیدم ـ جنگ جهانی دوم در سال ۱۹۴۵م. به پایان رسید ـ چقدر آزمون آسان بود ـ آیت‌الله حائری بنیان‌گذار حوزه‌ی علمیه‌ی قم بود ـ کاش روزی به کام خود برسید ـ چرا آریا امروز به مدرسه نیامده است ـ بچه‌ها گرم گفت‌وگو بودند ـ لطفاً روی پله‌برقی راه نروید ـ خوب جهان را ببین ـ نوروزتان فرخنده باد ـ چطور چنین چیزی ممکن است ـ پدیده‌ی وارونگی، آلودگی هوا را افزایش می‌دهد ـ تنگه‌ی میان خلیج فارس و

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

دریای عمان چه نام دارد ـ امروز دو زنگ فارسی داریم ـ عجب خط خرچنگ‌قورباغه‌ای داری ـ چه کسی می‌تواند نعمت‌های خدا را انکار کند ـ آفرین بر تو

جمله	گونه	نشانه
سعدی در چه سده‌ای زندگی می‌کرد؟	پرسشی	؟
این شعر را برای هفته‌ی آینده ازبر کنید.	امری	.
لعنت به مردم‌آزار!	عاطفی	!
حیف که دیر رسیدم!	عاطفی	!
جنگ جهانی دوم در سال ۱۹۴۵م. به پایان رسید.	خبری	.
چقدر آزمون آسان بود!	عاطفی	!
آیت‌الله حائری بنیان‌گذار حوزه‌ی علمیه‌ی قم بود.	خبری	.
کاش روزی به کام خود برسید!	عاطفی	!
چرا آریا امروز به مدرسه نیامده است؟	پرسشی	؟
بچه‌ها گرم گفت‌وگو بودند.	خبری	.
لطفاً روی پله‌برقی راه نروید.	امری	.
خوب جهان را ببین.	امری	.
نوروزتان فرخنده باد!	عاطفی	!
چطور چنین چیزی ممکن است؟	پرسشی	؟
پدیده‌ی وارونگی، آلودگی هوا را افزایش می‌دهد.	خبری	.
تنگه‌ی میان خلیج فارس و دریای عمان چه نام دارد؟	پرسشی	؟
امروز دو زنگ فارسی داریم.	خبری	.
عجب خط خرچنگ‌قورباغه‌ای داری!	عاطفی	!
چه کسی می‌تواند نعمت‌های خدا را انکار کند؟	پرسشی	؟
آفرین بر تو!	عاطفی	!

ایران توشه
توشه‌ای برای موفقیت

۲۷ صفحه ۱۸ نوشتاری

3ـ در جمله‌های پرسش پیشین، دور واژه‌هایی که نمایانگر گونه‌ی جمله‌اند، خط بکشید.

- جمله‌های پرسشی (واژه‌ی پرسشی): «چه» در «در چه سده‌ای»، «چرا»، «چطور»، «چه» در «چه نام دارد»، «چه کسی».
- جمله‌های امری (فعل امر یا نهی): «ازبر کنید»، «نروید»، «ببین».
- جمله‌های عاطفی (واژه‌ی عاطفی): «لعنت»، «حیف»، «چقدر»، «کاش»، «باد» (در «فرخنده باد»)، «عجب»، «آفرین».
- جمله‌های خبری هیچ‌یک از این نشانه‌ها را ندارند.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

۲۸ صفحه ۱۸ نوشتاری

4ـ دو واژه‌ی «چه» و «چقدر» هم در جمله‌ی پرسشی کاربرد دارند، هم در جمله‌ی عاطفی. چهار جمله بسازید و این اشتراک را در آنها نشان دهید.

- «چه» در جمله‌ی پرسشی: امروز چه کتابی می‌خوانی؟
- «چه» در جمله‌ی عاطفی: چه هوای دل‌انگیزی!
- «چقدر» در جمله‌ی پرسشی: چقدر مانده تا به مدرسه برسیم؟
- «چقدر» در جمله‌ی عاطفی: چقدر این منظره زیباست!

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۲۹ صفحه ۱۸ نوشتاری

5ـ به یاری جمله‌های عاطفی در زبان فارسی، می‌توان عواطف گوناگون (از قبیل تعجب یا شگفتی، نفرین، تحسین، دعا، افسوس) را به مخاطب انتقال داد. بنویسید هریک از جمله‌های عاطفی پرسش ۲ دربردارنده‌ی چه نوع عاطفه‌ای است.

جمله‌ی عاطفی	نوع عاطفه
لعنت به مردم‌آزار!	نفرین
حیف که دیر رسیدم!	افسوس
چقدر آزمون آسان بود!	شگفتی (تعجب)
کاش روزی به کام خود برسید!	آرزو (حسرت)
نوروزتان فرخنده باد!	دعا
عجب خط خرچنگ‌قورباغه‌ای داری!	تعجب (و انتقاد)
آفرین بر تو!	تحسین

۳۰ صفحه ۱۸ نوشتاری

6ـ دو جمله از جمله‌های پرسشی سؤال ۲ پرسش انکاری هستند؛ آن دو را بنویسید.

- «چطور چنین چیزی ممکن است؟» (یعنی: چنین چیزی ممکن نیست.)
- «چه کسی می‌تواند نعمت‌های خدا را انکار کند؟» (یعنی: هیچ‌کس نمی‌تواند نعمت‌های خدا را انکار کند.)

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت
این فایل توسط سایت ایران‌توشه تهیه شده است.
irantooshe.ir